Svanemerking av

Tekstilservice

Høringsforslag versjon 3.0 21. juni 2012

Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web sidene :

Finland:
Miljömärkning Finland
Box 489
FI-00101 HELSINGFORS
Tel: +358 424 2811
Fax: +358 424 281 299
www.ecolabel.fi
joutsen@motiva.fi

Danmark:
Miljømærkning Danmark
Fonden Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Island:
Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVIK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
svanurinn@ust.is

Norge:
Miljømerking
Tordenskiolds gate 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Sverige:
Miljömärkning Sverige AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis opphavsmannen Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerking av tekstilservice

075/ Høringsforslag versjon 3.0, 21. juni 2012

Hva er en Svanemerket tekstilservicevirksomhet 1

Hvorfor velge Svanemerking? 1

Hva kan Svanemerkes? 1

Hvordan søker man? 2

Hva kreves for å bli Svanemerket? 3

1 Generelle krav 3

2 Energi og vann 6

3 Vaskekjemikalier 14

4 Tekstil 26

5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem 28

6 Kvalitetskontroll av vaskeri 30

7 Poengsammenstilling 30

8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav 31

Markedsføring 33

Svanemerkets utforming 33

Etterkontroll 33

Hvor lenge gjelder lisensen? 33

Nye kriterier 34

Bilag

1	Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet
2	Tekstilkategorier
3	Energi- og CO_2-faktorer for brensel og elektrisitet
4	Underleverandør rens
5	Bilag for leverandør av vaskekjemikalie
6	Eksempel på beskrivelse av vaskeriet

Nordisk Miljømerking
Tekstilservice - Høringsforslag versjon 3.0
21. juni 2012

Hva er en Svanemerket tekstilservicevirksomhet

Tekstilservicevirksomheter bidrar først og fremst til samfunnets miljøbelastning gjennom deres energiforbruk til damp, maskiner og kjøretøyer; deres anvendelse av materialer og vann samt gjennom utslipp av stoff til vannmiljøet. Det er påvirkninger, som kan ha konsekvenser både globalt, regionalt og lokalt.

Det er stor forskjell på ulike vaskeriers miljøpåvirkning og mange vaskerier har stadig et stort potensial for å forbedre seg på miljøområdet gjennom å optimere f.eks. energi- vann- og kjemikalieforbruk.

Svanen gjør allerede i dag en forskjell og er et verktøy for de virksomheter som etter å ha gjort en ekstra innsats, ønsker å dokumentere dette overfor markedet. Det har vært flere eksempler på at tekstilservicekundene, gjennom sin etterspørsel, har fått vaskerier til å tilpasse seg til Svanen. Gjennom å revidere kriteriene og f.eks. stramme kraftig opp på krav til energiforbruk har vi stadig mulighet for å påvirke tekstilservicebransjen i en positiv retning.

Hvorfor velge Svanemerking?

- Tekstilservicevirksomheten kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har troverdighet og er meget godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte for produsenten å kommunisere sitt miljøarbeide og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- En miljøtilpasset virksomhet har oftere lavere kostnader pga for eksempel redusert energiforbruk og mindre emballasje og avfall.
- En mer miljøtilpasset drift forbereder tekstilservicevirksomheten på fremtidige miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke problemstillinger. Svanemerkingen kan ses som en guide til dette arbeide.
- Svanemerking omfatter ikke bare miljøkrav, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet ofte går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Kriteriene er en sammenslåing av de tidligere kriterier for Tøyhånduksruller og Vaskerier.

Produktgruppen omfatter hele serviceytelsen tekstilservice og lisens kan tildeles enkelte produksjonsenheter eller flere enheter i en kjede/konsern. Hver enhet må oppfylle kravene.

Når det gjelder tøyhånduksruller er det mulig å svanemerke enten hele vaskeriet, eller bare den delen av vaskeriet som håndterer tøyhånduksruller.

Kriteriene omfatter ikke bedrifter som kun har rens (kemtvätt). For disse finnes egne kriterier; alternativ tekstilrensing (alternativ kemtvätt).

Hvordan søker man?

Kriteriene for Tekstilservice består av en kombinasjon av obligatoriske krav og poengkrav. De obligatoriske kravene markeres O + nummer og skal alltid oppfylles.

Poengkravene markeres P + nummer og for hvert poengkrav som oppfylles gis et visst poeng. Poengene regnes sammen og for at lisens skal oppnås må en viss poengsum oppfylles.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet hvordan kravet skal dokumenteres. Det finns også ulike symboler som brukes for å lette arbeidet. Symbolene er:

☺ Kravet kontrolleres på stedet

🕮 Rutine i miljøledelsessystem

✉ **Send med**

Hvis kravet behøver en forklaring (fotnote f.eks.) er den skrevet direkte etter kravet, i *kursiv tekst.*

Søknad

Søknaden sendes til Nordisk Miljømerking i det land tekstilservicevirksomheten drives, se adresser på side 2. Søknaden består av en søknadsblankett og dokumentasjon som viser at kravene oppfylles (finnes spesifisert i kravene).

Mer informasjon og hjelp ved søknad kan fås på de respektive lands hjemmesider.

Salg i andre nordiske land

Hvis lisensen registreres i andre nordiske land gis muligheten for å bruke Svanemerket på et større marked. Da må følgende sendes inn til Nordisk Miljømerking.

- Søknadsskjema for registrering av miljømerket produkt
- Erklæring som viser at nasjonale forskrifter (hygiene) og medlemskap i returordning for emballasje oppfylles.

Registreringen er kostnadsfri, men årsavgifter må betales i henhold til respektive lands avgiftsregler

Kontroll på stedet

Før lisens bevilges kontrollerer Nordisk Miljømerking på stedet at kravene oppfylles. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendt dokumentasjon, måleprotokoll, innkjøpsstatistikk og lignende som bekrefter at kravene oppfylles kunne fremvises.

Kostnader

En søknadsavgift betales i forbindelse med at bedriften søker lisens. I tillegg til det kommer en årsavgift basert på den Svanemerkede tekstilservicens omsetning.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

For å få Svanelisens må:

- Samtlige obligatoriske krav oppfylles.
- Minst 15 poeng av den totale poengsum oppnås, tabell 20 kan brukes for å beregne poengsummen.
- Nordisk Miljømerking ha kontrollert på stedet.
- Som utgangspunkt skal underleverandører av og vask rens være Svanemerket. Men, det kan anvendes en liten andel ikke svanemerkede underleverandører, hvis de lever op til en rekke krav til den anvendte kjemi.
- Mengde tekstiler inn til vaskerier samt forbruk av vaskekjemikalier, vann og energi oppgis på årsbasis.

1 Generelle krav

O1 Beskrivelse av bedrift og tjeneste

Søkeren skal beskrive sin virksomhet, underleverandører av vask og rens samt den service, som skal leveres og som ønskes Svanemerket, for eksempel ved å fylle ut bilag 6

- ✉ Beskriv virksomheten og servicen som leveres og ønskes Svanemerket, ved for eksempel å fylle ut bilag 6.
- ✉ Dokumentasjon om hvor store mengder tekstiler som sendes hver underleverandør for vask/rens.

O2 Fordeling av tekstilkategorier

Fordelingen av tekstilkategorier ligger til grunn for krav til energi-, vann- og vaskekjemikalieforbruk. Kun antall kg tekstil inn til vaskeriet regnes med (omvask regnes ikke med).

Oppgi antall kg og prosentandel av tekstiler på årsbasis (eksklusive omvask) innenfor følgende kategorier (*fyll gjerne ut elektronisk regneark, som fås ved henvendelse til Nordisk Miljømerking – der det gjøres ytterligerer inndeling for hvitt tekstil i enkelte relevante katergorier)* :

Tabell 1 Tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 2):	**Antall kg ***	**Prosentandel**
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)		
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko		
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner		
Hotel		
Restaurant		
Sykehus/Pleiehjem		
Dyner og puter		
Mopper og offshore matter		
Andre matter		
Tøyhånduksruller		
Industrikluter		
Rens		
Annet		
SUM		

**Antall kg inn til vaskeriet (basert på innveiing)*

✉ Redegjørelse i henhold til kravet. Nærmere definisjoner av tekstilkategorier, se bilag 2

✉ Underlag for beregningene skal dokumeneres

O3 Underleverandører av vask

Andelen av vask, som skjer hos underleverandører, som ikke er Svanemerket, må ikke overstige 1,0%.

Alle ikke Svanemerkede underleverandører skal dokumentere overholdelse av krav O18 for samtlige kjemikalier, som anvendes til vask for den Svanemerkede kunde (vaskeri).

✉ Dokumentasjon for andelen (vekt-%), som på årsbasis vaskes hos ikke svanemerkede underleverandører.

✉ Liste over vaskekjemikalier, som anvendes hos ikke Svanemerkete underleverandører. Om disse vaskekjemikaliene er Svanemerkete eller allerede er kjent av Nordisk Miljømerking og tillatt til bruk på Svanemerkede vaskerier – kreves ikke ytterligere dokumentasjon. Er dette ikke tilfelle kreves dokumentasjon i henhold til krav O18.

O4 Rens (kemtvätt)

Kjemikaliere, som anvendes til den spesifikke rens hos ikke svanemerkete underleverandører og/eller til intern rens, skal overholde krav O18 om inngående stoffer.

For vaskerier der rens utgjør mer enn 1,0 % og mindre enn 5,0 vekt-% av tekstilmengden (både internt og eksternt hos eventuelle underleverandører) kan det ikke brukes halogenerte rensemidler (som f.eks. perkloretylen).

For vaskerier med andel lik eller over 5,0 vekt-% av tekstilmengden, kan kun rens som oppfyller Nordisk Miljømerkings krav til alternativ tekstilrens, versjon 1,0 eller senere, benyttes.

✉ Mengde og type kjemikalier kjøpt inn til rens, og mengde brukt kjemikalier levert til godkjent mottak skal dokumenteres ved bekreftelse fra kjemileverandør og avfallsmottaker.

✉ Antall kg tekstil som vaskeriet totalt håndterer.

✉ Antall kg tekstil som renses, internt i vaskeri og eksternt hos underleverandører. Ved ekstern rens, oppgi leverandør og renseteknikk. Underleverandør skal fylle ut bilag 4 eller oppgi lisensnummer. Ytterligere dokumentasjon for rens er ikke nødvendig ved bruk av Svanemerket renseri.

✉ Dokumentasjon i henhold til krav O18 (erklæring bilag 5) samt sikkerhetsdatablad for rensekjemikalier i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF).

P1 Renseri

Det tildeles poeng til vaskerier som har under 5,0 % rens og som benytter Svanemerket renseriservice:

- 1 poeng, hvis >70% av rensetøyet behandles på et Svanemerket renseri
- 2 poeng, hvis 100% av rensetøyet behandles på et Svanemerket renseri eller hvis der ikke sendes noe tøy til rens

✉ Lisensbevis fra underleverandør og årsrapportering (med hensyn til mengde (vekt-%) rens)fra vaskeri.

2 Energi og vann

O5 Svovelinnhold i brensel

Svovelinnholdet i alle typer brensel*, som vaskeriet bruker, skal ikke overstige 0,10 vekt-% svovel.

✉ Dokumentasjon om svovelinnhold i brensel levert til vaskeriet, fra leverandør av brensel.

**Ingen dokumentasjon kreves for naturgass, fast biomasse eller andre energikilder hvor det er allment askeptert at svovel-innholdet aldri vil overstige kravniået.*

O6 Energi

Anvendt energi (A_{energi}) på vaskeriet skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for energi (G_{energi}). Energiforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 2 er det angitt hvilke faktorverdier (F_{energi}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets G_{energi} og A_{energi} gjøres på årsbasis.

Hvis vaskeriet ved hjelp av måleutsyr kan adskille følgende forbruk,så inngår det ikke i beregningen av A_{energi}:

- interne rensningsanlegg for avløpsvann,

- 35% af energiforbrug i VOC-etterbrenner for vaskerier som vasker industrikluter.

- intern rensing av tøy

Tabell 2 Faktorverdi for energiforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2)	**F_{energi} [kwh/kg*]** (inklusiv ventilasjon, belysning og romoppvarmning)
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	3,00
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	2,60
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	3,20
Hotel	1,65
Restaurant	2,75
Sykehus/Pleiehjem	2,50
Dyner og puter	3,00
Mopper og offshore matter	1,00
Andre matter	0,90
Tøyhånduksruller	1,75
Industrikluter	3,10
Rens	0,00
Annet	0,90

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Beregning av G_{energi} og A_{energi}

$$G_{energi} = \sum [(Andel)_i * (F_{energi})_i]$$

$$A_{energi} = 2{,}5 \cdot A_{el} + A_{brensel}$$

Krav: $A_{energi} \leq G_{energi}$

$(F_{energi})_i$ = Faktorverdi for energiforbruk i kWh/kg pr. Tekstilkategori

$A_{brensel}$ = Anvendt brensel i kWh/kg vask for vaskeriet

A_{el} = Anvendt elektrisitet i kWh/kg vask for vaskeriet

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori *i* , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien *i* (eksludert omvask), divideres med den totale mengde årlig vask, (eksludert omvask).

G_{energi} = Grenseverdi for total energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

A_{energi}=Anvendt energi i kWh/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

✉ Beregning som viser at A_{energi} er mindre enn eller lik $G_{energi.}$

✉ Underlag for beregningene skal dokumeneres

P2 Energiforbruk

Det gis poeng til vaskerier som har et lavere energiforbruk enn kravnivåene som angitt i tabell 3.

Tabell 3. Poeng for lavt energiforbruk

A_{energi} utgjør mindre enn 50 % av G_{energi}	10 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 60 % av G_{energi}	8 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 70 % av G_{energi}	6 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 80 % av G_{energi}	4 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 90 % av G_{energi}	2 poeng
A_{energi} utgjør mindre enn 95 % av G_{energi}	1 poeng

✉ Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 3.

O7 Utslipp av klimagasser

Mengden av klimagasser (A_{GWP}) som slippes ut av vaskeriet må være mindre eller lik grenseverdien for vaskeriets utslipp av klimagasser (G_{GWP}). Krav til utslipp av klimagasser varierer i henhold til de ulike tekstilkategoriene. I tabell 4 spesifiseres faktorverdiene (F_{GWP}) som skal brukes for hver enkelt tekstilkategori.Vaskeriets G_{GWP} og A_{GWP} beregnes på årsbasis. Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Hvis vaskeriet ved hjelp av måleutsyr, kan adskille følgende forbruk, så inngår de ikke i beregningen av A_{GWP}:

- interne rensningsanlegg for avløpsvann,

- 35% af energiforbrug i evt. VOC--etterbrenner for vaskerier som vasker industrikluter.

- intern rensing av tøy

Tabell 4 Faktorverdi for utslipp av klimagasser, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2)	**F_{GWP}[gCO_2e/kg*]** (inklusiv ventilasjon, belysning og romoppvarmning)
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)Arbeidstøy, industri/kjøkken/ slakteri	590
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	510
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	670
Hotel	310
Restaurant	540
Sykehus/Pleiehjem	490
Dyner og puter	590
Mopper og offshore matter	180
Andre matter	160
Tøyhånduksruller	330
Industrikluter	610
Rens	0
Annet	160

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Omregningsfaktorer for energi finnes i Bilag 3.

Beregning av G_{GWP} og A_{GWP}

$G_{GWP} = \sum [(Andel)_i * (F_{GWP})_i]$

A_{GWP} beregnes som vist i bilag 3.

Krav: $A_{GWP} \leq G_{GWP}$

$(F_{GWP})_i$ = Faktorverdi for utslipp av klimagasser i gram CO_2-ekvivalenter/kg pr. Tekstilkategori

A_{GWP} = Mengde CO_2-ekvivalenter fra utslipp ved energiforbruk i gram/kg vask for vaskeriet

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori *i* , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien *i* (eksludert omvask*)* divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

G_{GWP} = Grenseverdi for total CO_2-ekvivalent utslipp i gram/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

☒ Beregning som viser at A_{GWP} er mindre enn eller lik G_{GWP}.

P3 Redusert utslipp av klimagasser

Det gis poeng til vaskerier, som kan dokumentere et lavere utslipp av klimagasser enn spesifisert i det obligatoriske krav. Se poengfordeling i tabell 5.

Tabell 5. Poeng for lavt utslipp av klimagasser (gram CO_2 / kg tekstil)

A_{GWP} utgjør mindre enn 40 % av G_{GWP}	10 poeng
A_{GWP} utgjør mindre enn 50 % av G_{GWP}	8 poeng
A_{GWP} utgjør mindre enn 60 % av G_{GWP}	6 poeng
A_{GWP} utgjør mindre enn 70 % av G_{GWP}	4 poeng
A_{GWP} utgjør mindre enn 80 % av G_{GWP}	2 poeng
A_{GWP} utgjør mindre enn 90 % av G_{GWP}	1 poeng

Gram CO_2 fra energiforbruk beregnes per kg tekstil utfra omregningsfaktorene i Bilag 3.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

☒ Beregning av gram CO_2 fra energiforbruk / kg tekstil, som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 5.

O8 Vannforbruk

Forbruket av nettvann på vaskeriet (A_{vann}) skal være mindre enn eller lik vaskeriets grenseverdi for vann (G_{vann}). Vannforbruket varierer for ulike tekstilkategorier. I tabell 6 er det angitt hvilke faktorverdi (F_{vann}) som skal brukes for hver tekstilkategori. Beregningen av vaskeriets G_{vann} og A_{vann} gjøres på årsbasis.

Vannforbruk inkluderer hele vaskeriets forbruk av nettvann.

Tabell 6 Faktorverdi for vannforbruk, for ulike tekstilkategorier

Tekstilkategorier (se bilag 2):	**F_{vann} [l/kg*]**
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	19,5
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	16,5
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	17,0
Hotel	10,0
Restaurant	17,0
Sykehus/Pleiehjem	12,0
Dyner og puter	24,0
Mopper og offshore matter	7,0
Andre matter	6,5
Tøyhånduksruller	9,5
Industrikluter	11,0
Rens	0,0
Annet	7,0

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Beregning:

$$G_{vann} = \sum\left[(Andel)_i \cdot (F_{vann})_i\right]$$

Krav: $A_{vann} \leq G_{vann}$

$(F_{vann})_i$ = Faktorverdi for nettvannforbruk i liter vann/kg pr. tekstilkategori

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori *i* , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien *i* (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

G_{vann} = Grenseverdi for totalt nettvannforbruk i liter/kg vask for vaskeriet.

A_{vann}= Anvendt nettvannforbruk liter/kg vask for vaskeriet.

Ta kontakt med Nordisk Miljømerking hvis elektronisk regneark ønskes.

☒ Beregning som viser at kravet oppfylles.

☒ Underlag for beregningene skal dokumeneres

P4 Vannforbruk

Det gis poeng for vaskerier med et lavere nettvannforbruk enn kravnivåene. Poengfordelingen er angitt i tabell 7.

Tabell 7. Poeng for lavt vannforbruk.

A_{vann} utgjør mindre enn 50 % av G_{vann}	5 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 60 % av G_{vann}	4 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 70 % av G_{vann}	3 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 80 % av G_{vann}	2 poeng
A_{vann} utgjør mindre enn 90 % av G_{vann}	1 poeng

☒ Beregning som viser hvor mange poeng som oppnås i henhold til tabell 7.

O9 Transport

Kravene gjelder transport av tekstil til og fra kunder.

Krav til egne biler som brukes til distribusjon av tekstil:

- Alle sjåfører skal ha gjennomført kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring i regi av ekstern kursholder. Nyansatte sjåfører skal ha gjennomført kurset senest 12 måneder etter ansettelse.
- Nyinnkjøpte og nyleasede biler til tekstiltransport skal tilfredsstille seneste vedtatte Euronorm. Dette gjelder fra og med det er søkt om Svanemerkelisens.
- Kartlegging av mengde og type drivstoff, samt antall kjørte kilometer. Gjelder kjøring i forbindelse med transport av tekstil, både for egne og eksterne biler.

Krav til ekstern transport og sjåfører:

- Ved inngåelse av nye transportkontrakter eller fornyelser skal underleverandør dokumentere samme krav som til vaskeriets egne biler og sjåfører. Dette omfatter hele driften til underleverandøren som er relatert til lisensinnehaverens distribusjon av tekstiler.

☒ Bekreftelse fra eksterne kursholder at sjåfører har deltatt på kurs i miljøriktig/økonomisk kjøring.

☒ Bekreftelse fra bilprodusent/importør/forhandler på at de nyinnkjøpte bilene (fra og med søknad om Svanemerkelisens) tilfredsstiller seneste vedtatte Euronorm.

✉ Sammenstilling av kartlegging av mengde og type drivstoff samt antall kjørte kilometer.

P5 Transport - teknologinivå

Det gis poeng om andel av transport (andel av antall kjøretøy eller avstand kjørt) av tekstil, skjer med en viss andel kjøretøyer som oppfyller Euronorm IV eller V som angitt i tabell 8. Hvis vaskeriet ikke har transport (OPL vaskeri) oppnås 3 poeng.

Tabell 8. Andel av transport av tekstil med Euronorm IV eller V

Mer enn 90% (andel av antall dieselkjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm 4 eller 5	3 poeng
Mer enn 60% (andel av antall dieselkjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm 4 eller 5.	2 poeng
Mer enn 30% (andel av antall dieselkjøretøy eller avstand kjørt) til distribusjon lever opp til Euronorm 4 eller 5	1 poeng

✉ Oppgi antall biler totalt, samt antall og andel biler som lever opp til Euronorm 4 eller 5. Alternativt, oppgi antall km kjørt totalt, og antall km kjørt med biler med Eurnorm 4 eller 5.

P6 Transport –miljømerket drivstoff

Det gis poeng for bruk av Svanemerket drivstoff, i henhold til følgende tabell.

Tabell 9. Svanemerket drivstoff

Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 15 % av drivstofforbruket til distribusjon	3 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 10 % av drivstofforbruket til distribusjon	2 poeng
Svanemerket drivstoff utgjør mer enn 5 % av drivstofforbruket til distribusjon	1 poeng

✉ Oppgi type og mengde drivstoff brukt ved transport av tekstil.

3 Vaskekjemikalier

Med vaskekjemikalier menes alle kjemikalier som kommer i kontakt med tekstilet før, under og etter prosessen (for eksempel impregneringsmiddel, flekkfjernere, tekstilfargingsmiddel). For flere av kjemikaliekravene kan det være aktuelt at Nordisk Miljømerking mottar dokumentasjon direkte og konfidensielt fra kjemikalieleverandøren. På bakgrunn av denne dokumentasjonen vil Nordisk Miljømerking kunne gi lisenssøker tilbakemelding om kravet overholdes eller ei.

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikaliet, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensinger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikaliet i konsentrasjoner under 0,01%. Stoffer som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Forbruket av vaskekjemikalier oppgis på årsbasis.

O10 Klassifisering av vaskekjemikalier

Vaskekjemikalier skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosetninger angitt i tabell 10.

Tabell 10. Uønskede fareklasser/risikosetninger for vaskekjemikalier.

Klassifisering	Fareklasser og riskosetninger	CLP
Meget giftig	T_x med R26, R27, R28, R39	Acute Toxicity Category 1 H330 Acute Toxicity Category 2, H330 Acute Toxicity Category 1, H310 Acute Toxicity Category 2, H310 Acute Toxicity Category 1, H300 Acute Toxicity Category 2, H300 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H370
Giftig	T med R 23, R24, R25, R39, R48	Acute Toxicity Category 3, H331 Acute Toxicity Category 3, H311 Acute Toxicity Category 3, H301 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H371 Specific Target Organ Toxicity after Repeated Exposure Category 1, H372

Helseskadelig*	Xn med R20, R21, R48, R65*** R68	Acute Toxicity Category 4, H332 Acute Toxicity Category 4, H312 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 2, H373*** Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340
Allergifremkallende	Xn med R42** Xi med R43	Respiratory Sensitisation Category 1, H334** Skin Sensitisation Category 1, H317
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341
Reproduksjononstoksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361

* Unntatt er produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oksalsyre (CAS 144-62-7 eller pereddiksyre (CAS 79-21-0).

** Untatt er produkter der klassifiseringen skyldes innholdet av enzymer.

***Unntatt er produkter til flekkfjerning, som brukes direkte på flekken før vask.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktetiv 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015)kan den midterste kolonnen eller CLP-kolonnen i tabell 10 brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

Vær oppmerksom på at det er kjemikalieprodusenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

- ✉ Sikkerhetsdatablad/produktdatablad i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF) for hvert produkt.
- ✉ Utfylt og underskrevet erklæring fra kjemikalieprodusent (bilag 5)
- ✉ For Svanemerkete vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

O11 Klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier

Inngående stoffer i vaskekjemikaliene skal ikke være klassifisert i henhold til fareklasser og risikosetninger angitt i tabell 11.

Tabell 11. Uønsket klassifisering av inngående stoffer i vaskekjemikalier.

Klassifisering	Fareklasser og riskosetninger	CLP
Allergifremkallende	Xn med R42 – gjelder kun sprayprodukter*	Respiratory Sensitisation Category 1, H334 – gjelder kun sprayprodukter*
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341
Reproduksjonstoksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361

** Med andre ord skal f.eks. flekkfjerningsmidler med enzymer duppes på og ikke sprayes.*

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktetiv 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015)kan den midterste kolonnen tabell 11 eller CLP-kolonnen brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

- ☒ Sikkerhetsdatablad/produktdatablad i henhold til gjeldende lovgivning i det land det søkes lisens, for eksempel Bilag II i REACH (Forordning 1907/2006/EF) for hvert produkt.
- ☒ Erklæring fra kjemikalieprodusent (Bilag 5)
- ☒ For Svanemerkede vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

O12 Vaskekjemikalienes innhold av miljøfarlige ikke lett nedbrytelige stoffer

Anvendelse av stoffer som er giftige for vannmiljøet og ikke nedbrytes lett i vannmiljøet (stoffer med risikosetningene R50/53(H410), R51/53(H411) og R52/53(H412)) begrenses i henhold til følgende:

$$\text{Krav: } A_{\text{R50/53 eller H410}} + \frac{A_{\text{R51/53 eller H411}}}{10} + \frac{A_{\text{R52/53 eller H412}}}{100} \leq 0{,}013 \text{ g/kg tekstil*}$$

*$A_{R50/53 \text{ eller } H411}$ er den anvendte mengde stoffer med R50/53 eller H410 i g per kg tekstil**

*$A_{R51/53}$ er den anvendte mengde stoffer med R51/53 eller H411 i g per kg tekstil**

*$A_{R52/53}$ er den anvendte mengde stoffer med R52/53 eller H412 i g per kg tekstil**

(Stoff klassifisert som R50/53 (H410) vektes med andre ord 100 ganger mer enn R52/53 (H412))

☒ Sammenstilling av vaskekjemikalienes innhold av R50/53(H410), R51/53(H411) og R52/53(H412) klassifiserte forbindelser per kg tekstil*. Regneark fra Nordisk miljømerking kan anvendes.

☒ Beregninger som viser at kravet oppfylles.

**Kun antall kg tekstil inn til vaskeriet regnes med (omvask regnes ikke med på mengden men kjemiforbruket ved omvask inkluderes).*

O13 Begrensning av vaskekjemikalienes samlede fortynningsvolum (CDV – kritisk fortynningsvolum)

For hver tekstilkategori er det i tabell 12 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes samlede kritiske fortynningsvolum (F_{CDV}). Det kan **enten** brukes akutt verdier (CDV_{akutt}) eller kroniske verdier ($CDV_{kronisk}$).

På grunn av stoffenes nedbrytning i vaskeprosessen regnes det etter egne regler på 3 stoffer:

- Aktivt klor som f.eks. natriumhypokloritt – medtas ikke i beregningen av CDV. Bruken av aktivt klor er begrenset spesifikt i krav O14.
- Hydrogenperoksid (H_2O_2) – medtas ikke i beregningen av CDV.
- Pereddikesyre tas med i beregningen som eddiksyre.

For kumensulfonater (DID 139) kan egne data brukes for å bestemme nedbrytbarhetsfaktoren (DF) (i stedet for DF=0,5 i DID-listen).

Tabell 12. Faktorverdier (F) for CDV_{akutt} og $CDV_{kronisk}$ i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 1):	**$F_{CDVakutt}$ [liter/kg*]**	**$F_{CDVkronisk}$ [liter/kg*]**
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	450.000	225.000
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	350.000	175.000
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	350.000	175.000
Hotel	150.000	75.000
Restaurant	250.000	125.000
Sykehus/Pleiehjem	250.000	125.000
Dyner og puter	150.000	75.000
Mopper og offshorematter	250.000	125.000

Andre matter	150.000	75.000
Tøyhånduksruller	150.000	75.000
Industrikluter	400.000	200.000
Rens	0	0
Annet	150.000	75.000

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Bergning av kritisk fortynnelsesvolum (CDV):

$$G_{CDV} = \sum\left[(Andel)_i \cdot (F_{CDV})_i\right]$$

Krav til CDV: $A_{CDV} \leq G_{CDV}$

G_{CDV} er grenseverdien for kjemikalieforbrukets kritiske fortynningsvolum regnet i liter per kg tekstil levert. Det er det vektede gjennomsnit av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

(F_{CDV})i er faktorverdien for CDV i liter per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i

A_{CDV} er den kritiske fortyndingsvolumen for den anvendte kjemi på vaskeriet i liter per kg tekstil.

Dokumentasjon skal i første rekke henvise til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link: http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

Bergning av CDV er definert her, og nedenfor:

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

CDV beregnes ut fra formlene nedenfor. CDV beregnes for samtlige stoffer i det enkelte vaskekjemikalie, og for alle vaskekjemikalier som kravet omfatter:

$CDV_{akutt} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{akutt})$, eller

$CDV_{kronisk} = \sum CDV_i = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TF_{kronisk})$, hvor

$dose_i$ = den inngående mengde av det enkelte stoff i g / kg tekstil

DF_i = nedbrytningsfaktoren for stoff i

TF_{akutt} = akutt toksisitetsfaktor

$TF_{kronisk}$ = kronisk toksisitetsfaktor

✉ Beregning av G_{CDV} (grenseverdi for CDV) og A_{CDV} (vaskeriets CDV-verdi), som viser at kravet oppfylles. I forbindelse med beregningen oppgis det for alle produkt fullstendig resept (handelsnavn, kjemisk navn, mengde, CAS-nummer og DID-

nummer for hver ingrediens i produktet). Oppgi om det benyttes verdier for CDV_{akutt} eller $CDV_{kronisk}$.

P7 Poengmulighet for CDV-verdier

Vaskerier gis mulighet for poeng hvis følgende CDV-verdier oppnåes:

Tabell 13. Kritisk fortyndingsvolum CDV – poengmulighet.

A_{CDV} utgjør mindre enn 40 % af G_{CDV}	5 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 50 % af G_{CDV}	4 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 60 % af G_{CDV}	3 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 70 % af G_{CDV}	2 poeng
A_{CDV} utgjør mindre enn 80 % af G_{CDV}	1 poeng

✉ Beregning av oppnådd %-andel A_{CDV} av G_{CDV}, som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O13.

O14 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av klor

For hver tekstilkategori er det i tabell 14 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av klor.

Tabell 14. Faktorverdier (F) for klor i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 2):		**F_{klor} [mg/kg*]**
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	Hvitt arbeidstøy fra næringsmiddel industrien etc.	1500
	Kjøkkentøy og - håndklær	1875
	Farget arbeidstøy og andre tekstiler	0,0
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Privat tøy fra	Hvitt	150

husholdninger/institusjoner Sko	Annet	0,0
Hotel		115
Restaurant	Hvite duker	265
	Hvite servietter	1500
	Fargede duker og andre tekstiler	0
Sykehus/Pleiehjem	Blodtilsølte tekstiler	1725
	Andre tekstiler	115
Dyner og puter		0,0
Mopper og offshorematter		0,0
Andre matter		0,0
Tøyhånduksruller		20
Industrikluter		0,0
Rens		0,0
Annet		0,0

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Grenseverdien G_{klor} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Klorberegning:

$$G_{klor} = \sum\left[(Andel)_i \cdot (F_{klor})_i\right]$$

Krav til klor: $A_{klor} \leq G_{klor}$

G_{klor} er grenseverdien for forbruket av aktivt klor på et vaskeri målt i mg aktivt klor per kg tekstil levert . Det er det vektede gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

$(F_{klor})_i$ er faktorverdien for aktivt klor i mg per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_{klor} er den anvendte mengde aktivt klor på vaskeriet i mg per kg tekstil.

✉ Beregning av G_{klor} (grenseverdi for klor) og A_{klor} (vaskeriets klorverdi), som viser at kravet oppfylles.

P8 Poengmuliget ved lavt forbruk av klor

Vaskerier kan oppnå poeng ved lavt klorforbruk som angitt i tabell 15 nedenfor.

Antall poeng avhenger av andel tekstil der klor ofte er anvendt (det vil si høy faktorverdi for klor (F_{klor}, se tabell 14) og av relativt lavt klorforbruk (A_{klor}) i forhold til dette).

Tabell 15. Klorforbruk og poengmulighet

Prosentandel A_{klor}: (A_{klor} /G_{klor}) * 100%	**Grenseverdi for klor, G_{klor} (beregning, se O13)**			
	0≤ G_{klor}≤ 30	**30 < G_{klor}≤100**	**100<G_{klor}≤500**	**G_{klor} >500**
A_{klor} utgjør mindre enn 50% av G_{klor} eller intet klorforbrug	2 poeng	5 poeng	8 poeng	10 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 60% av G_{klor}	1 poeng	4 poeng	6 poeng	8 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 70% av G_{klor}	1 poeng	3 poeng	5 poeng	6 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 80% av G_{klor}	0 poeng	2 poeng	3 poeng	4 poeng
A_{klor} utgjør mindre enn 90% av G_{klor}	0 poeng	1 poeng	2 poeng	2 poeng

✉ Beregning av oppnådd %-andel A_{klor} av G_{klor}, som viser hvor mange poeng som oppnås. Se også O14.

O15 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av fosfor

For hver tekstilkategori er det i tabell 16 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av fosfor.

Tabell 16. Faktorverdier (F) for fosfor (P) i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 2):	**F_P [g/kg*]**
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	0,60
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	0,40
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	0,40
Hotel	0,25
Restaurant	0,35
Sykehus/Pleiehjem	0,30
Dyner og puter	0,25
Mopper og offshorematter	0,35
Andre matter	0,25
Tøyhånduksruller	0,25
Industrikluter	0,50
Rens	0,00
Annet	0,25

* *Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Grenseverdien G_P beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Fosforbereging:

$$G_P = \sum\left[(Andel)_i \cdot (F_P)_i\right]$$

Krav til fosfor: $A_P \leq G_p$

G_P er grenseverdien for forbruket av P på et vaskeri målt i g P per kg tekstil. Det er det vektede gjennomsnitt av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

$(Andel)_i$ = Andel av en tekstilkategori i , som oppnås, når den årlige mengden som vaskes av tekstilkategorien i (eksludert omvask) divideres med den totale mengde årlig vask (eksludert omvask).

$(F_P)_i$ er faktorverdien for P i g per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_P er den anvendte mengde P på vaskeriet i g per kg tekstil.

Vaskekjemikalier som inneholder mer fosfor enn det som er tillatt i henhold til det norske regelverket kan ikke selges og anvendes i Norge eller i områder der det finnes regler og forbud mot fosfor i vaskekjemikalier.

Produktforskriften: FOR 2004-06-01 nr 922: Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter. Kapittel 3-8. Vaskemidler – innhold av fosfor.

✉ Beregning av G_P (grenseverdi for fosfor) og A_P (vaskeriets fosforverdi), som viser at kravet oppfylles.

O16 Begrensning av vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer

For hver tekstilkategori er det i tabell 17 angitt faktorverdier for vaskekjemikalienes innhold av ikke anaerobt nedbrytbare stoffer.

Tabell 17. Faktorverdier (F) ikke anaerobt nedbrytbare stoffer (anNBO) i ulike tekstilkategorier.

Tekstilkategorier (se bilag 2):	F_{anNBO} [g/kg*]
Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	1,75
Arbeidstøy, institusjon/handel/service Sko	1,25
Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	1,25
Hotel	0,60
Restaurant	1,10
Sykehus/Pleiehjem	1,00
Dyner og puter	0,60
Mopper og offshorematter	1,00
Andre matter	0,75
Tøyhånduksruller	0,60
Industrikluter	1,50
Rens	0,00
Annet	0,60

** Antall kg tekstil innen hver tekstilkategori baseres på data oppgitt i tabell 1*

Grenseverdien G_{anNBO} beregnes på følgende generelle måte på årsbasis:

Beregning av stoff som ikke er anaerobt nedbrytbare (anNBO):

$$G_{anNBO} = \sum\left[(Andel)_i \cdot (F_{anNBO})_i\right]$$

Krav til anNBO: $AV_{anNBO} \leq GV_{anNBO}$

G_{anNBO} er grenseverdien for forbruket av stoff som ikke brytes anaerobt ned, på et vaskeri målt i g-anNBO per kg tekstil levert. Det er det vektede gjennomsnit av faktorverdier, som gir grenseverdien for et vaskeri.

(F_{anNBO})i er faktorverdien i g-anNBO per kg tekstil for den enkelte tekstilkategori i.

A_{anNBO} er den anvendte mengde anNBO på vaskeriet i g-anNBO per kg tekstil.

Iminodisuccinat (DID 148) kan utelates fra beregningen av anNBO.

For kumensulfonater (DID 139) kan egne data brukes (det vil vil si at man på basis av egne data kan avvike fra verdien anNBO=N på DID-listen).

✉ Dokumentasjon av anaerob nedbrytbarhet skal i første rekke henviser til DID-listen datert 2007 eller senere. For stoff som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:
http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

✉Beregning av G_{anNBO} (grenseverdi for anNBO) og A_{anNBO} (vaskeriets anNBO-verdi), som viser at kravet oppfylles.

O17 Vaskeaktive tensider, lett nedbrytbarhet aerob og anaerob

Alle vaskeaktive tensider skal være lett aerobt nedbrytbare i henhold til testmetode nr 301 A - F i OECD guidelines for testing of chemicals eller andre tilsvarende testmetoder.

Alle vaskekative tensider skal være anaerobt nedbrytbare, hvilket betyr minst 60% nedbrytbarhet under anaerobe forhold, i henhold til ISO 11734, ECETOC nr 28 eller tilsvarende testmetoder.

Dokumentasjon skal i første rekke henvise til DID-listen datert 2007 eller senere. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

DID-listen: Detergents Ingredients Database.Link:
http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_a_da.pdf

http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/ecolabelled_products/categories/pdf/did_list/didlist_part_b_da.pdf

✉ *For Svanemerkete vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.*

✉ Henvisning til DID-listen. For tensider som ikke omfattes av listen kan annen dokumentasjon f.eks testrapporter eller litteraturreferanser brukes.

O18 Stoffer som ikke får inngå i vaskekjemikaliet

Vaskekjemikaliet kan ikke inneholde:

Alkylfenoletoksylater (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)

LAS (lineære alkylbensen sulfonater)

DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)

PFOS og/eller PFOA (per- og/eller polyflourerede alkylerede forbindelser)

Borsyre og borater

Optisk hvitt

NTA (Nitrilotriacetat. Komplesdannere av typen MGDA og GLDA kan dog inneholde forurensninger av NTA i råvaren i konsentrasjoner under 1,0 %, så lenge konsentrasjonen av NTA i vaskekjemikaliet holder seg under 0,1%).

Parfyme

Triclosan

EDTA

PBT (persitstente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

Stoff som anses å være potensielt hormonstyrrende i kategori 1 eller 2 i henhold til offisielle lister innen EU. EUs rapport om hormonstyrrende stoff finnes å lese i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/endocrine/documents/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og fremover)

Stoff som vurderes som "Substances of very high concern", som finnes på kandidatlisten http://echa.europa.eu/chem_data/candidate_list_en.asp.

Halogenerte flammehemmere

Nanopartikler bestående av metall-, karbon- eller fluorforbindelser.

✉ Erklæring fra kjemikalieprodusent, som viser at kravet er oppfylt (utfylt bilag 5)

✉ For Svanemerkede vaskekjemikalier: oppgi kun produktnavn og lisensnummer.

O19 Fargestoffer

Fargestoffer skal ikke være bioakkumulerbare eller skal være godkjent til bruk i matvarer. Fargestoffer anses ikke for å være bioakkumulerbare, hvis BCF < 500 eller logKow < 4,0.

✉ Dokumentasjon av BCF, logKow eller oppgi E-nummer. Om det finns opplysninger om både målt BCF og estimert logKow , skal verdiene for målt BCF anvendes.

P9 Poengmulighet for Svanemerkete, Blomstmerkete og/eller Bra Miljöval-merkete tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere.

Bruk av Svanemerkete, Blomstmerkete og/eller Bra Miljöval merkede tekstilvaskemidler for profesjonelle brukere, gir poeng som angitt i tabell 18:

Tabell 18. Poengmulighet for miljømerkede tekstilvaskemidler

Andel tekstilvaskemidler merket med Svanen, Blomsten og/eller Bra Miljöval	**Poeng**
90 vekt% eller mer	9
70 vekt-% eller mer	7
50 vekt-% eller mer	5
30 vekt% eller mer	3
10 vekt% eller mer	1

✉ Beregning med oversikt over produktnavn, type merking, lisensnummer/angivelse av lisensens varighet og mengde på årsbasis

4 Tekstil

O20 Krav til tekstiler

På årsbasis skal svanemerket tekstilservice leve opp til følgende krav:

$$\frac{(mengde_{Svane-/\,Blomst-merket} \cdot 3{,}0) + mengde_{Oekotex100}}{mengde_{arbeidstøy} + mengde_{flattøy}} \geq 75\%$$

Hvor:

- $mengde_{Svane-/Blomst\text{-}merket}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) Svane-/Blomst-/ merkete produkter
- *$mengde_{Oekotex100}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) produkter som lever opp til Oekotex100 standarden*
- *$mengde_{arbeidstøy}$ er den innkjøpte mengde (kr eller kg) arbeidstøy.*
- $mengde_{flattøy}$ *er den innkjøpte mengde (kr eller kg) flattøy, som skal rulles (f.eks. sengetøy, duker, håndkleruller, etc.)*

✉ Kopi av gjeldende sertifikat fra Oekotex 100, eller licensbevis fra Svanen/Blomsten.

✉ Oversikt over hvilke tekstiler med produktnavn, som oppfyller krav hos Oekotex 100 eller Svanen/Blomsten, kg innkjøpt for hver av disse samt beregning av vekt-% totalt eller omsetnings-% totalt.

✉ En oversikt fra tekstilleverandør som viser sammenhengen mellom Oekotex sertifikat og ferdige tekstiler.

✉ Erklæring fra tekstilleverandør om at tektstiler som har Oekotex sertifikat, ikke er blitt etterbehandlet med noen form for kjemi.

✉ Beregninger som viser at kravet er oppfylt.

P10 Poeng for miljømerket tekstil

Bedrifter som kjøper en høy andel av miljømerkede tekstiler, belønnes med poeng som angitt i nedenstående tabell , basert på følgende beregning :

$$\frac{mengde_{Svane-/\ Blomst-merket}}{mengde_{arbeidstøy} + mengde_{fritidstøy}} \cdot 100 = \%_{\text{ Svane-/Blomst- -merket}}$$

(baseret på enten vekt eller omsetning)

Tabell 19. Poeng for miljømerket tekstil.

Vekt-% eller Omsetnings-% Svanemerket/ Blomstmerket	**Poeng**
Mer enn 50 %	8
Mer enn 35 %	6
Mer enn 20 %	4
Mer enn 10 %	2
Mer enn 5 %	1

☒ Som O19 Krav til tekstiler, med hensyn til Svanen/Blomsten. Beregn og angi poeng.

O21 Code of conduct /leverandørpolitikk

Virksomheten skal ha en "code of conduct" i med hensyn til innkjøp av tekstiler, som sikrer at leverandøren av tekstiler samt tekstilprodusenten, respekterer og etterlever de 10 prinsipper i FN's Global Compact.

Alternativt kan leverandørpolitikken utgå fra ILOs kjernekonvensjoner som omfatter:

- forbud mot barnearbeid (minstealder for adgang til sysselsetting, konvensjon 138 og forbud mot og umiddelbare tiltak for å avskaffe de verste former for barnearbeid, konvensjon 182)
- organisasjonsfrihet (foreningsfrihet og vern av organisasjonsretten, konvensjon 87)
- forbud mot diskriminering (lik lønn for arbeidere for arbeid av lik verdi, konvensjon 100 og forbud mot diskriminering i sysselsetting og yrke, konvensjon 111)
- forbud mot tvangsarbeid (tvangsarbeid, konvensjon 29 og avskaffelse av tvangsarbeid, konvensjon 105).

Note: FN's Global Compact er 10 prinsipper, som dekker menneskerettigheter, arbeidstagerrettigheter, miljø og anti-korrupsjon. Les mer på http://www.unglobalcompact.org/

Hvis lisensinnehaveren eller leverandøren bryter mot "code of conduct" kan miljømerkingslisensen dras inn.

✉ Kopi av leverandørpolitikk/code of conduct som sikrer at leverandøren av tekstiler samt tekstilprodusenten, respekterer og etterlever de 10 prinsipper i FN's Global Compact eller som sikrer at leverandørpolitikken utgår fra ILOs kjernekonvensjoner (se over).

✉ Beskrivelse av, hvordan code of conduct formidles til leverandøren og hvordan det følges opp på leverandørens og tekstilprodusentens etterlevelse.

O22 Kassering/svinn

Oppgi vekt av den samlede kassering/svinn av tekstiler som eies av vaskeriet, samt angi hvilke kategorier som oftest kasseres og angi hovedårsaker til kassering for de vigtigste kategorier.

Det ska framgå på hvilken måte tekstilene kasseres (forbrenning/gjennbruk/gjennvinning/farging/svinn etc.) og hvem som tar imot det.

✉ Oppgi vekt av den samlede kassering/svinn av tekstiler som eies av vaskeriet, samt angi hvilke kategorier som oftest kasseres og angi hovedårsaker til kassering for de vigtigste kategorier.

✉ Beskriv på på hvilken måte tekstilene kasseres (forbrenning/gjennbruk/gjennvinning/farging/svinn etc.) og hvem som tar imot det.

5 Utslipp, avfall, emballasje og retursystem

O23 Krav til vannutslipp

Vannutslipp fra vaskeriet skal oppfylle de krav som lokale/kommunale myndigheter stiller.

Om det vaskes mer enn 5% industrikluter skal avløpsvannet renses innen det slippes ut fra vaskeriet til det kommunale avløpsnett. Slammet fra vaskeriets renseanlegg

skal håndteres som miljøfarlig avfall og håndteringen skal være godkjent av miljømyndigheter i landet.

✉ Dokumentasjon som viser at anlegget oppfyller eventuelle myndighetskrav

✉ Vaskerier som vasker industrikluter skal fremvise hvilke lover/bestemmelser som gjelder og hvordan disse oppfylles. Dokumentasjon over rutiner for rensing av avløpsvannet før utslipp til kommunalt avløpsnett og håndtering av slammet.

O24 Produksjonsavfall og retursystem

Vaskeriet skal ha en beskrivelse av avfallssortering med hensyn til papir, papp, metall, plast, tekstil, miljøfarlig avfall, lysrør/lyspærer, batterier og småelektrisk. Avfallsfraksjonene skal være merket slik at dette er tydelig for alle ansatte. Hvis kommunen ikke håndterer disse fraksjonene skal virksomheten ha en gjeldende avtale med en renovatør..

✉ Bekskrivelse av avfallssortering med hensyn til papir, papp, metall, plast, tekstil, miljøfarlig avfall, lysrør/lyspærer, batterier og småelektrisk, og hvem som er ansvarlig for henting.

☺ Tydelig merking av fraksjonene kontrolleres ved kontrollbesøk

O25 Retursystem for produkter og emballasje på vaskeriet

Nasjonale regler, lover og/eller bransjeavtaler angående retursystem for produkter og emballasje skal oppfylles i de nordiske land der den miljømerkede tjenesten markedsføres. Vaskeriet skal tilby sine kunder å ta med vaskeriets plastavfall i retur.

✉ Kopi av vaskeriets medlemsbevis for returordning, eller annen bekreftelse av hvilke former for retursystem som produsenten og/eller importøren deltar i – i de land der dette er mulig.

✉ Bekreftelse på at vaskeriet tilbyr sine kunder å ta i retur vaskeriets plastavfall.

O26 Leveranse av vaskekjemikalier

Leveranse av produkter over 100 kg skal skje i returemballasje. Mindre produkter skal leveres i returemballasje eller emballasje i gjenvinnbart eller brennbart materiale. Plastmateriale skal være merket. PVC eller andre klorerte plaster kan ikke inngå i emballasje eller etikett.

✉ Beskrivelse av emballasje for leveranse av vaskekjemikalier (beregnet for x liter/ y kg, type (sekk, tønne etc) og materialtype).

✉ Bekreftelse fra leverandør om at PVC eller annen klorert plast ikke inngår i emballasje eller etikett.

6 Kvalitetskontroll av vaskeri

O27 Krav på vaskeriets kvalitetskontroll

Vaskeriet skal oppfylle og leve etter de kvalitetskrav og arbeidsmiljøkrav som er satt av det nasjonale vaskeriforbund eller den nasjonale kvalitetskontroll for vaskerier. Alternativt kan vaskeriet i stedet velge å oppfylle kravene fra RAL GZ-992 (Professional Linen Care – Quality Assurance) unntatt kravene til sortering.

✉ Kopi av rapport fra kvalitetskontroll utført av ekstern og upartisk inspektør som viser at kravene oppfylles.

✉ Hvis aktuelt; tilleggsdokumentasjon for vaskerier som leverer til sykehus.

7 Poengsammenstilling

O28 POENGSAMMENSTILLING

Vaskeriet skal oppnå minimum 15 poeng. I følgende tabell er det oppsummert hvilke områder man kan score poeng i.

Tabell 20. Poengsammenstilling.

Poengområde	Antall poeng oppnådd	Maksimalt oppnåelige poeng
P1 Renseri		2 poeng
P2 Energiforbruk		10 poeng
P3 Klimagasser		10 poeng
P4 Vannforbruk		5 poeng
P5 Transport		3 poeng
P6 Transport – miljømerket drivstoff		3 poeng
P7 CDV		5 poeng
P8 Klor		10 poeng
P9 Svane/Blomst/Bra Miljöval-merkede tekstilvaskemidler		9 poeng
P10 Miljømerket tekstil		8 poeng
Total	Sum: Minimumskrav: 15 poeng	

✉ Sammenstilling av poeng i henhold til tabell 20

8 Miljøledelse inklusive myndighetskrav

O29 Etisk krav/Arbeidsmiljø

For å sikre et godt arbeidsmiljø og rettferdig behandling av arbeidstakerne skal virksomheten lønne ansatte i produksjonen etter tariffavtale/kollektivavtale, samt tilby/kommunisere opplæring uavhengig av morsmål. Hvis søker benytter seg av vikarer/underentreprenører, som ikke er fast ansatt, skal det også sikres at disse er tilknyttet tariffavtaler/kollektivavtaler.

✉ Beskrivelse av antall fast ansatte og bruk av vikarer, samt dokumentasjon på at alle ansatte og vikarer i produksjonen lønnes etter tariffavtale.

✉ Beskrivelse av hvordan opplæring og rutiner kommuniseres til ansatte/vikarer hvis disse har ulike morsmål.

O30 Miljøpolicy

Tekstilservicevirksomheten skal formulere en kortfattet miljøpolicy der ambisjonsnivå samt målsetningen for miljøarbeidet beskrives. Miljøpolicyen skal være undertegnet av VD/Administrerende direktør.

✉ Kopi av miljøpolycyen.

O31 Organisasjon og ansvar

Et organisasjonsskjema skal settes opp. Ansvar og kompetanse for, fra et miljøsynspunkt, sentrale funksjoner skal defineres. Ansvar for Svanelisens, markedsføring, informasjon, kvalitetsikring og innkjøp skal fremgå samt kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

🕮 Kopi av organisasjonsskjema.

O32 Endringer og avvikelser

Planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal meddeles/godkjennes av Nordisk Miljømerking. Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal rapporteres til Nordisk Miljømerking. Dette kan eksempelvis være planlagte endringer som bytte av kjemikalieleverandør, større driftsendringer som endring av energikilder, eller uforutsette avvik som feil leveranse av kjemikalier og lignende

🕮 Kopi av rutiner for planlagte og uforutsette endringer som påvirker Svanens krav.

O33 Kunnskap om Svanens krav

Alle ansatte og underleverandører som deltar i den daglige driften i skal ha kunnskap om bedriftens miljøledelse for å sikre at Svanens krav oppfylles i den daglige drift. Alle fast ansatte skal få informasjon om:

- Virksomhetens miljøpolicy
- Informasjon om Svanens krav til virksomheten

✉ Beskrivelse av hvordan informasjonen skal kommuniseres til de ansatte.

🕮 Kopi av plan for formidling av kunnskap om Svanens krav

O34 Innkjøp

Rutiner skal foreligge for å sikre at innkjøp av varer og tjenester som omfattes av Svanens krav, oppfyller disse.

🕮 Kopi av rutiner for innkjøp som sikrer at Svanens krav oppfylles.

O35 Dokumentasjon fra søkeren

Kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden skal finnes samlet.

☺ Kontrolleres på stedet.

O36 Lover og forordninger

Tekstilvirksomheten skal sikre at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for den Svanemerkete tjenesten.

Hvis kravet ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking inndra lisensen.

✉ Bekreftelse fra søker om at gjeldende bestemmelser for sikkerhet, arbeidsmiljø, miljølovgivning og anleggspesifikke vilkår/konsesjoner følges.

O37 Markedsføring

Markedsføring av den Svanemerkede tekstilservicevirksomhet skal skje i henhold til ”Regler for nordisk miljømerking av produkter” 22 juni 2011 eller senere versjoner.

✉ Utfylt bilag 1.

O38 Periodisk oppfølging

Hvert år skal miljøkravene følges opp av vaskeriet etter en sjekkliste fra Nordisk Miljømerking.

☺ Tekstilservice-enhet skal ha ferdig utfylt sjekkliste tilgjengelig for etterkontroll fra Nordisk Miljømerking.

☺ Rutiner for gjennomføring av egenkontroll sjekkes ved kontrollbesøk.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke som er godt kjent og respektert i Norden. Det Svanemerkede produktet/tjenesten kan markedsføres med Svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik å det ikke oppstår tvil om hva merkingen betyr og slik at det fremgår at tekstilservicevirksomheten er miljømerket.

Mer om markedsføring kan leses i Regler for nordisk miljømerking av produkter" 22. juni 2011 eller senere versjoner.

Svanemerkets utforming

Svanemerket har følgende utforming:

123 456

Hver lisens får ett unikt lisensnummer som skal brukes sammen med merket.

Mer om merkets utforming kan leses i Regler for nordisk miljømerking av produkter" 22. juni 2011 eller senere versjoner.

Krav om undertekst: Tekstilservice – eller Tøyhåndukrullservice

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at tekstilservicevirksomheten oppfyller Svanens krav også etter at lisens er bevilget. Det kan f.eks. skje gjennom besøk på stedet eller ved stikkprøvekontroll.

Viser det seg at tekstilservicevirksomheten ikke oppfyller kravene kan lisensen inndras.

Hvor lenge gjelder lisensen?

Miljømerkingslisensen gjelder så lenge kriteriene oppfylles og så lenge kriteriene er gyldige. Kriteriene kan forlenges eller justeres, i slike tilfeller forlenges lisensen automatisk og lisensinnehaveren meddeles dette.

Senest 1 år før utløpsdato, skal det meddeles hvilke kriterier som deretter skal gjelde. Lisensinnehaveren tilbys da muligheten for å fornye lisensen.

Nye kriterier

Fokusområdene for den kommende revisjon vil som utgangspunkt først bli fastlagt når det om noen år gjennomføres en evaluering av kravene. Det forventes dog, at det fortsatt vil være fokus på å stramme kravene til f.eks. energi, kjemi og vann – avhengig av hvordan bransjen som helhet utvikler seg.

Bilag 1

Markedsføring av Svanemerket tekstilservicevirksomhet

Vi bekrefter hermed at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket Svanen i henhold til "Regler for nordisk miljømerking av produkter" og vi forsikrer at markedsføringen av den Svanemerkede tekstilservicevirksomhet skal gjennomføres i henhold til disse regler.

Vi bekrefter også at vi har kjennskap til inneholdet i kriteriene for Svanemerking av tekstilservice.

Vi forsikrer at de innen vårt foretak som markedsfører den Svanemerkede tekstilservicevirksomhet skal informeres om kriteriene for Svanemerking av tekstilservice samt "Regler for nordisk miljømerking av produkter".

_____	_____
Sted/dato	Foretak
_____	_____
Kontaktperson	Telefon
_____	_____
Markedsføringsansvarlig	Telefon

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse sendes til miljømerkingsorganisasjonen.

Bilag 2

Tekstilkategorier

1	Arbeidstøy industri/kjøkken/ slakteri og tilsvarende bruk. Kjøkkentøy (kluter og håndklær)	Bekledning som f.eks. arbejdstøy til mekanisk industri, offshore industri, utendørs militærtøy og bagger, matvarevareindustri, medisinsk industri og lignende samt bekledning til slaktere, kokker og lignende. Kjøkkenkluter, gulvkluter, kokketøy, kjøkkenhåndklær (DK:viskestykker) o.l. til restaurant- og storkjøkkener m.v. Disse tekstiler er ofte kjennetegnet ved en sterk besmusningsgrad og kan være vanskelig å få rene.
2	Arbejdstøy, institusjon/handel/service Sko	Bekledning fra servicevirksomheter, butikker, hoteller, hospitaler, pleiehjem og andre institusjoner. Innendørs militære tekstiler Sko, spesielt til industrielt bruk, som sendes til vask Her er der ofte tale om arbejdstøy med en noe mindre grad av besmussning i forhold til ovenstående, og dessuten sko og lett smusset privat tøy der det kreves spesialsortering og håndtering i mindre maskiner.
3	Privat tøy fra husholdninger/institusjoner	Private tøy til for folk med behov for hjelp til vask av tøy
4	Hotel	Sengetøy og frotté fra hoteller og andre overnatningssteder. Ofte er der tale om lettere besmussede tekstiler, idet det ofte kun er en begrenset bruk av disse før de sendes til vask.
5	Restaurant	Duker, servietter og lignende til bruk i restauranter, storkjøkken m.v. Vil ofte være tekstiler med en middels besmussning, men det vil ofte også være flekker, som kan kreve omvask.

6	Sykehus/Pleiehjem	Tekstiler fra sykehus og pleiehjem og lignende institusjoner inklusive f.eks. sengetøy, stikklaken, operasjonstekstiler, barrierrelakener og pasientbekledning men eksklusiv personalets arbejdstøy samt kategorien 'dyner og puder'. Her er en større variasjon av besmussningsgraden, men som gjennomsnit kan den betraktes som middels.
7	Dyner og puter	Dyner, puter, soveposer og rullemadrasser fra f.eks. sykehus, pleiehjem, hoteller, sommerhus, skihytter og lignende. Disse tekstiler har ofte et stort volum per kg, hvilket gir lavere fylningsgrad. Det er også vanskelig å få vannet ut av dem innen tørring, hvilket betyr et økt behov for energi i tørketromlene.
8	Offshorematter og mopper	Matter brukt i offshoreindustrien (svært smusset) og mopper brukt til renhold. Ofte veldig sterkt besmusset, men krever ikke en fullstendig renhet. Impregneres ofte etter vask for å sikre en bedre tilbakeholdelse av smuss.
9	Andre matter	Matter til inngangspartier og lignende til å binde smuss og vann, samt mopper til rengjøring. Ofte sterkt besmusset, men krever ikke en fullstendig renhet. Impregneres ofte etter vask for å sikre en bedre tilbakeholdelse av smuss.
10	Tøyhånduksruller	Tøyhåndkleruller i bomull til håndtørring på toiletter og lignende.
11	Industrikluter	Tekstilkluter til avtørring i f.eks. den grafiske og mekaniske industri. Er ofte sterkt forurensede kluter med rester av trykfarge, olje, metalspon med mer.
12	Rens	Alle tekstiler, der renses internt og/eller eksternt inklusive privattøj. Her er det typisk tale om sarte tekstiler, som ikke tåler vask.
13	Annet	Tekstiler, som ikke er omfattet av ovenstående kategorier, og som regel utgjør en mindre andel på vaskerierne.

Bilag 3

Energi- og CO_2-faktorer for brensler og elektrisitet

Brensel	Energifaktor	Enhet	CO2-faktor	Enhed
Naturgass	**11,00***	**kWh/m³-N**	**204,4**	**g/kWh**
Fyringsolje	**11,29***	**kWh/kg**	**280,8**	**g/kWh**
LPG	**12,78***	**kWh/kg**	**234,0**	**g/kWh**
Petroleumskoks*	**8,72***	**kWh/kg**	**331,2**	**g/kWh**
Koks*	**8,14***	**kWh/kg**	**388,8**	**g/kWh**
Brunkulsbriketter* (lignitt)	**5,08***	**kWh/kg**	**340,6**	**g/kWh**
Halm*	**4,03***	**kWh/kg**	**0**	**g/kWh**
Pellets (trepiller)*	**4,86***	**kWh/kg**	**0**	**g/kWh**
Treavfall*	**4,08***	**kWh/kg**	**0**	**g/kWh**
Treflis*	**0,78***	**kWh/dm³** treflisvolum	**0**	**g/kWh**
Biogass*	**6,39***	**kWh/m³**	**0**	**g/kWh**
Fjernvarme	**0,79**	**kWh/kWh**	**132**	**g/kWh**
Elektrisitet			**385****	**g/kWh$_{levert}$**

***Hvis mere spesifikke data er tilgjengelige fra leverandør av brensel kan data fra leverandøren benyttes i stedet.**

** Faktoren er basert på all elektrisitet levert via nettet. For egenprodusert elektrisitet produsert av fornybare energikilder, kan faktoren halveres til 192,5 g/kWh.

Hvis nødvendig og ingen bedre data eksisterer fra forhandler, kan følgende bli brukt som standard faktor for tetthet:

Naturgass: 0,85 kg/m³n
Lett fyringsolje: 0,89 kg/liter
Tung fyringsolje: 0,98kg/liter

For brensel som ikke er inkludert i tabellen, kan det benyttes data fra leverandører (nedre brennverdi).

BILAG 4 UNDERLEVERANDØR RENS

Navn på firma: _____

Vi er leverandør af rens til vaskeriet_____

Vi erklærer med dette at vi

- ved forudsete afvigelser skal indsende ny erklæring

- ved uforudsete brud på erklæringen skal vi kontakte det miljømerkete vaskeri man vi leverer til samt Nordisk Miljømerking

- at vi som underleverandør til svanemærket tekstilservice kan blive underlagt kontrol fra Nordisk Miljømærkning,

- at vi kender reglerne for markedsføring med Svanen ((underforstået, at vi ikke må bruge Svanen i deres markedsføring uden selv at have licens)))

Vi behandler på årsbasis ca. _____kg tøy for vaskeriet_____.

Vi bruker følgende kjemikalier

Handelsnavn på produkt	Kjemisk navn	Mengde (kg eller liter)/år

Ingen av disse produktene eller innholder halognerte løsningsmidler (som for eksempel perkloretylen).

Det vedlegges sikkherhetsdatablad for hver av produktene, til denne erklæring.

Avfallshåndtering av løsningmidler:

Avfallsfirma	Type kjemikalie	Mengde (kg eller liter)/år

Beskrivelse av renseteknikk:

_____ _____

Dato Kontaktpersonens underskrift

_____ _____

Firmanavn Gjentatt med store bokstaver

Bilag 5 Bilag for leverandør av vaskekjemikalier

Produktets navn: _____

Som inngående stoff regnes alle stoff i vaskekjemikaliet, også tilsatte additiver i ingredienser (f.eks. konserveringsmidler og stabilisatorer), men ikke forurensinger fra råvareproduksjonen. Som forurensninger regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i vaskekjemikaliet i konsentrasjoner under 0,01%. Stoffer som er tilsatt en råvare bevisst eller med et formål, regnes ikke som forurensning uansett konsentrasjon.

Detta intyg är baserat på den vetskap vi innehar vid tidpunkten för ansökan baserat på tester och/eller intyg från råvaruproducenter. Med förbehåll för utveckling och ny vetskap. Skulle sådan ny vetskap uppstå, så är undertecknad förpliktigad till att sända in ett uppdaterat intyg till Nordisk Miljömärkning.

Klassifiseres vaskekjemikaliet med følgende fareklasser/ risikosetninger?

Klassifisering	**Fareklasser og riskosætninger**	**CLP**	**Ja** (Sett kryss)	**Nei** (Sett kryss)
Meget giftig	T_x med R26, R27, R28, R39	Acute Toxicity Category 1 H330 Acute Toxicity Category 2, H330 Acute Toxicity Category 1, H310 Acute Toxicity Category 2, H310 Acute Toxicity Category 1, H300 Acute Toxicity Category 2, H300 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H370		
Giftig	T med R 23, R24, R25, R39, R48	Acute Toxicity Category 3, H331 Acute Toxicity Category 3, H311 Acute Toxicity Category 3, H301 Specific Target Organ Toxicity after Single Exposure Category 1, H371 Specific Target Organ Toxicity after Repeated Exposure Category 1, H372		
Helseskadelig*	Xn med R20, R21, R48, R65*** R68	Acute Toxicity Category 4, H332 Acute Toxicity Category 4, H312 Specific Target Organ Toxicity after Single		

		Exposure Category 2, H373*** Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340		
Allergifremkallende	Xn med R42** Xi med R43	Respiratory Sensitisation Category 1, H334** Skin Sensitisation Category 1, H317		
Kreftfremkallende	T med R45 (Carc 1 eller 2) R49 (Carc 1 eller 2) Xn med R40	Carcinogenicity Category 1A, H350 Carcinogenicity Category 1B, H350 Carcinogenicity Category 2, H351		
Mutagent	T med R46 (Mut 1 eller Mut2) Xn med R68 (Mut 3)	Germ Cell Mutagenicity Category 1A, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 1B, H340 Germ Cell Mutagenicity Category 2, H341		
Reproduksjononstoksisk	T med R60 (Rep 1 eller 2), R61, R64 Xn med R62, R63	Reproductive Toxicity Category 1A, H360 Reproductive Toxicity Category 1B, H360 Reproductive Toxicity Category 2, H361		

* Produkter, hvor klassifiseringen skyldes innholdet av oxalsyre (CAS 144-62-7) eller pereddikesyre (CAS 79-21-0) kan benyttes av vaskerier. Kommenter hvis dette er tilfelle.

** Produkter hvor klassifiseringen skyldes innholdet av enzymer kan benyttes på vaskeriet. Kommenter hvis dette er tilfelle.

** * Produkter som er klassifisert, som brukes til flekkfjerning direkte på flekken før vask kan benyttes. Bemærk dog jf. ovenfor, at sprayprodukter ikke må indeholde luftvejssensibiliserende stoffer. Med andre ord skal pletfjerningsmidler med enzymer duppes på og ikke sprayes.

Klassifiseringen gjelder i henhold til direktetiv 1272/2008/EEG med senere endringer og tilpasninger og i overgangsperioden (- 1. Juni 2015)kan kolonnen "Fareklasser og risikosetninger" eller CLP-kolonnen brukes. Etter overgangsperioden (1. Juni 2015 -) kan bare klassifiseringen i CLP-kolonnen anvendes.

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for klassifiseringen.

Vi erklærer at vaskekjemikaliet ikke inneholder:

Alkylfenoletoksylater (APEO) og/eller alkylfenolderivater (APD)

LAS (lineære alkylbensen sulfonater)

DADMAC (dialkyldimetylammoniumklorid)

PFOS og/eller PFOA (per- og polyflourerede alkylerede forbindelser)

Borsyre og borater

Optisk hvitt

NTA (Nitrilotriacetat. Komplesdannere av typen MGDA og GLDA kan dog inneholde forurensninger av NTA i råvaren i konsentrasjoner under 1,0 %, så lenge konsentrasjonen av NTA i vaskekjemikaliet holder seg under 0,1%).

Parfyme

Triclosan

EDTA

PBT (persistente, bioakkumulerbare og toksiske stoffer - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

vPvB (veldig persistente og veldig bioakkumulerbare - Bilag XIII i REACH (Forordning 1907/2006/EF))

Stoff som anses å være potensielt hormonstyrrende i kategori 1 eller 2 i henhold til offisielle lister innen EU. EUs rapport om hormonstyrrende stoff finnes å lese i sin helhet på http://ec.europa.eu/environment/endocrine/documents/final_report_2007.pdf (bilag L, side 238 og fremover)

Stoff som vurderes som "Substances of very high concern", som finnes på kandidatlisten http://echa.europa.eu/chem_data/candidate_list_en.asp.

Halogenerte flammehemmere

Nanometaller, nanocarbonforbindelser og/eller nanofluorforbindelser

Inngående stoffer klassifisert som kreftfremkallende, mutagene og/eller reproduksjonstoksiske

_____	_____
Dato	Kontaktpersonens underskrift
_____	_____
Firmanavn	Gjentatt med store bokstaver

Bilaga 6 Eksempel på beskrivelse av vaskeriet

Tvätteriets yta utgörs av den area där Tvätteriet är förlagt. Med tvätteri menas i detta fall: tvättprocess, kontor och kök samt andra typer av gemensamma ytor förlagda på tvätteriets adress. I de fall en del av ett administrativt arbete (ex. kontorsarbete) utförs på annan ort än själva tvätteriet så ska ytan på den externa orten ej tas med i beräkningen. Underleverantörers yta ska inte heller tas med i beräkningen. Tvätteriets totala förbrukningsdata (el, vatten och bränsle) utgår således ifrån tvätteriets totala yta.

Tvätteriets adress:

Service som erbjuds (t.ex. mattvätt):

Underleverantörer (andra tvätterier):

Beskrivning av lokal:

- Storlek (inklusive kök och kontorsdelar samt tvätteriets andra utrymmen)
- Ägare av lokal
  - Delar ni byggnad med någon annan verksamhet?
- Kan ni specificera tvätteriets totala förbrukningsdata av el, vatten och bränsle med hjälp av mätare?

Beskriv maskinpark och tvättprocess

- Beskriv maskinparken samt om tvättkemikalier doseras manuellt eller via automatiserade doseringssystem:
- Beskriv pannan, vad den drivs med samt på vilket sätt detta driver tvättprocessen.
- Beskriv eventuella besparingssystem så som värmeväxlare eller andra typer av återvinningssystem (ex. värmeväxlare/recirkulering av vatten).

Nyligen genomförda nyinstallationer, ombyggnationer och driftsförändringar:

- Beskriv nyinstallationer samt förändringar som genomförts under de senaste 12 månaderna.

Inplanerade förändringar:

Beskriv inplanerade förändringar samt när i tiden de kan tänkas bli genomförda.

Övriga upplysningar: